

УДК 75.071(477.53)

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2021.9-10.263616>

ORCID: 0000-0003-0366-9386

ORCID: 0000-0002-2397-0902

РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙСТРІВ ЖИВОПИСУ ПОЛТАВЩИНИ

Лариса Гриценко,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Тетяна Саєнко,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

У статті розкрито актуальність та необхідність вивчення регіонального аспекту художньо-педагогічної діяльності майстрів живопису Полтавщини. З'ясовано сутність понять «художньо-педагогічна діяльність», «регіональний аспект художньо-педагогічної діяльності», «майстер живопису». У контексті обраної теми розглянуто творчий шлях та доробок відомих полтавських майстрів живопису ХХ ст. й сьогодення Валерія Мозока, Павла Волика, Володимира Бернаського, Володимира Мазура, Павла Горобця, Миколи Підгорного, Марини Рожнятовської, Дениса Городничого, Юрія Журки, Олександра Тарасенка, Віктора Бабенка; надано уваги формам педагогічної діяльності майстрів живопису. При цьому визначено, що не всі майстри обрали викладацький шлях, а такі як Марина Рожнятовська та Микола Підгорний не мають офіційного досвіду викладання, проте проводять значну кількість майстер-класів, ділячись своїми знаннями та вміннями з власного практичного досвіду.

На підставі результатів дослідження художньо-педагогічної діяльності майстрів живопису Полтавщини доведено доцільність вивчення й популяризації їхньої творчості майбутніми фахівцями у закладах вищої освіти, зокрема, в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, де творчий доробок майстрів живопису Полтавщини інтегровано в дисципліни: на факультеті технологій та дизайну – «Малюнок і основи композиції» зі спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) і «Малюнок та живопис» спеціальності 015.10 Професійна освіта (Дизайн); на психолого-педагогічному факультеті – «Академічний живопис», «Живопис» для спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

Проведено висновок стосовно того, що викладений у статті матеріал підтверджує значущість регіонального аспекту художньої діяльності майстрів живопису Полтавщини, яка має широкі можливості для розвитку та втілення в життя нових творчих задумів, особливо в освітньому середовищі професійної підготовки. Вагомою при цьому визначено інтеграцію творчого доробку майстрів живопису Полтавщини у зміст дисциплін художнього спрямування в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

Ключові слова: Полтавщина, художньо-педагогічна діяльність, живопис, майстер живопису, регіональний аспект.

Постановка проблеми. За сучасний період розвитку освіти в Україні змінилася спрямованість професійної підготовки висококваліфікованих фахівців. Зокрема, зростає попит на вчителів із систематичними психолого-педагогічними знаннями та вміннями, міцним художнім підґрунтям, якісною педагогічною освітою та естетичною культурою. Інновації сучасної освіти і навчання базуються на технологіях та методах навчання, які забезпечують активну участь у навчальному процесі, що дозволяє значно підвищити ефективність засвоєння здобувачами вищої освіти знань і вмінь з фахових дисциплін,

стимулювати їхній інтерес до творчого пошуку, допомогти з отриманням майбутнього професійного досвіду як учителів і викладачів. Вивчення творчості майстрів живопису Полтавщини є важливим чинником уніфікації професійних знань здобувачів із мистецьких дисциплін та набуття практичних навичок викладання, що забезпечує всебічну підготовку майбутніх учителів до власної художньо-педагогічної діяльності.

Специфіка діяльності вчителя мистецьких дисциплін зумовлена цілісністю педагогічних і художніх елементів, що створює найкращі умови для виховання ентузіазму в навчальній діяльності та творчості учнів, забезпечує хорошу емоційну атмосферу занять, дає можливість повноцінно задіяти особистісні якості вчителя в навчальному процесі. Процес трансформування цінностей учителем значно покращує сприйняття та оволодіння учнями певними предметними знаннями, коли характер художньо-викладацької діяльності педагога відображений у виявах художніх цінностей, спрямованих на збагачення духовного світу педагога та учнів. Варто зазначити, що за законами сучасної мистецької системи творчість і викладацька діяльність учителя спрямовані на розвиток і саморозвиток його та його учнів.

Вивчення та ціннісний аналіз діяльності майстрів живопису Полтавщини в процесі професійної підготовки майбутніх учителів стають надзвичайно важливими, адже в мистецтві містяться величезні можливості для розвитку творчого потенціалу особистості, що важливо для сучасного світогляду та фахової майстерності майбутніх учителів мистецьких дисциплін. Тому дослідження регіональних аспектів творчості майстрів живопису Полтавщини є актуальним і має зайняти чільне місце в навчальних програмах із художніх дисциплін у закладах вищої педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У теоретико-методологічних джерелах і наукових публікаціях окреслено аспекти професійного становлення особистості майбутнього вчителя (В. Андрущенко, В. Бондар, Н. Гузій, І. Демченко, Г. Захарчук, І. Зязюн, І. Лернер та ін.), основи компетентнісного підходу до підготовки фахівців (І. Зимня, А. Маркова, С. Пальчевський, В. Стрельников та ін.), теорії та практики сучасної педагогіки мистецтва (О. Кайдановська, С. Коновець, Л. Масол, Н. Миропольська, В. Орлов, О. Отич, О. Полатайко, О. Рудницька, С. Ружицький, О. Соколова, Г. Сотська, О. Смірнова, М. Стась, В. Федоришин, О. Шевнюк, О. Щолокова, І. Янковська та інші). Проблеми розвитку естетичної культури і творчого потенціалу здобувачів вищої освіти відображені у працях Є. Адакіного, Є. Антоновича, Т. Близнюк, В. Григоренко, Н. Дігтяр, В. Лихвар, І. Мужикової, М. Пічкур, М. Станкевича, Р. Чугай та ін.

Питання професійного становлення викладачів мистецьких дисциплін, застосування мистецтва в педагогічній діяльності, вдосконалення фахової підготовки дістали досить широке висвітлення в психолого-педагогічних дослідженнях (І. Бех, І. Зязюн, Н. Ничкало, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова); увійшли до змісту інтегрованих курсів, зокрема, художньої культури (Л. Кондратова, Л. Масол, Н. Миропольська, О. Пономарьова, О. Просіна). Водночас, на наш погляд, потребують більш систематизованого дослідження регіональні аспекти художньо-педагогічної діяльності майстрів живопису Полтавщини, що й стало **метою цієї статті**.

Виклад основного матеріалу. Професійна майстерність майбутніх учителів потребує всебічної художньої підготовки, практичних образотворчих навичок, глибоких знань з педагогіки, психології, мистецтвознавства, наявності високого рівня загальної культури та творчості у власній фаховій діяльності. Аналіз філософської, наукової, методичної та мистецтвознавчої літератури свідчить, що вітчизняній педагогіці бракує чіткого визначення поняття «регіональність художньо-виховної діяльності». З огляду на це вважаємо за необхідне дослідити сутність і зміст таких понять, як «мистецько-педагогічна діяльність», «регіональність художньо-педагогічної діяльності», «майстри живопису».

На початку зазначимо, що традиційно в науковій літературі викладацьку діяльність визначають як особливе визнання фундаментальної сили людини. Очевидно, що провідна ідея цієї концепції обмежується одним етапом розвитку особистості – накопиченням

досвіду діяльності та взаємин. Проте зрозуміло, що саме досвід, отриманий у вільній, самостійній, творчій діяльності, у процесі саморозвитку вчителя, є його основною характеристикою, тому цю діяльність можна розуміти як творчу роботу, метою якої є забезпечення умов для особистісного розвитку учнів та самих педагогів, творення їх зрілими суб'єктами навчально-виховного процесу. Таким чином, учитель повертається до своєї справжньої (автентичної) педагогічної діяльності, що спонукає його змінити своє становлення від учителя-предметника до творчого вчителя (Виговська, 1997, с. 6).

Навчальну діяльність неможливо розглядати поза поняттям комунікації. Ситуацію спілкування тлумачать як складний багатшаровий, багатогранний процес, як взаємодію індивідів, їхній взаємовплив, співпереживання і взаєморозуміння. Це створює сприятливі умови для позитивної навчальної мотивації здобувачів вищої освіти та креативності навчальної діяльності, забезпечує хорошу емоційну атмосферу підготовки, готовності майбутнього вчителя до керівництва психосоціальними процесами в дитячих колективах, а головне – дозволяє більшій частині відповідати вчителів вимогам до якостей, закладених у фаховому стандарті спеціальності. Характеристиками художньої діяльності є процес створення художньої цінності та процес сприйняття й засвоєння. Важливо відзначити, що сутність мистецтва розрахована на майбутній діалог з реципієнтом, тому сприйняття та розуміння людських культурних явищ інтерпретують як художнє спілкування.

Далі окреслимо поняття «регіональні аспекти художньо-педагогічної діяльності».

По-перше, зазначимо, що питання поширення національної культури в період становлення Української держави є дуже актуальним. Підрастаюче покоління громадян України має розвиватися в дусі поваги й любові до власної культури, знати народні традиції, усвідомлювати їх характер, місце та роль у загальносвітовій культурі. Місія поширення мистецьких традицій лежить насамперед на вчителях, тому вивчення майбутніми педагогами творчості майстрів живопису Полтавщини має стати обов'язковим предметом їхньої професійної підготовки.

По-друге, в роботі з дітьми дуже важливим є звернення до близьких і зрозумілих для них традиційних культурних явищ, безпосереднє спілкування з якими в повсякденному житті сприяє позитивному емоційному сприйняттю та розумінню ідейності й художньої структури майбутніх дитячих творів. Використання регіональних методів у навчальній діяльності для вивчення українських образотворчих традицій є ефективним засобом виховання впливу на особистості дітей, тому на часі постає завдання, глибоко розкрити регіональні аспекти живопису Полтавщини та впровадити їх у сучасну педагогічну освіту.

Слово «живопис» означає «писати життя» і «писати по-живому», причому, об'єктивну реальність вирішує колір, невіддільний від живопису. Картини створюються за допомогою пігментів (олія, вода, віск, клей тощо), нанесених на полотно, гіпс, папір, керамічні поверхні» (Соцька, 2016, с. 42). Таким чином, майстри живопису є фахівцями у всіх видах образотворчого мистецтва, створюючи витвори мистецтва, наносячи пігменти на тверді, гнучкі або ткані поверхні для передачі візуальних образів. Український словник так визначає термін «маляр» – це «людина, яка малює; художник» (Український словник, 1971, с. 526).

Історія полтавського живопису дуже багата; Полтавщина подарувала світові Володимира Боровиковського, Марію Башкирцеву, Миколу Ярошенка, Леоніда Позена, Івана Дреячка, Івана Ван Кавалерідзе, Катерину Білокур. Багато митців, таких як Іван Зайцев, Василь Волков, Григорій та Іван Мясоедови, Афанасій Сластіон, Василь і Федір Кричевські здавна жили й творили на Полтавщині, здобули світове визнання; вони – майстри живопису, малюнка, абстракції, представлені в різних художніх напрямках. Розглянемо творчі шляхи та художньо-педагогічну діяльність окремих із художників сучасності.

Павло Горобець (15/28.01.1905–25.10.1974) – український пейзажист, член Товариства червоних українських художників, член Спілки художників СРСР. Народився в Полтаві. Його творче обличчя формувалося в колі досвідчених живописців, таких як Г. Цисс, С. Розенбаум, І. Орлов та ін., ще в 1920–1930-х роках. Великий вплив на нього

мав відомий український художник М. Бурачек, із яким П. Горобець працював у Межигір'ї (під Києвом) у 1934 році. З 1926 року П. Горобець – постійний учасник усіх обласних художніх виставок. Працював у редакціях видань «Гімназія» та «Зірка» (1925–1927 рр.), газети «Більшовик Полтави» (1927–1936 рр.). Його твори (переважно пейзажі) засновані на соціалістичному реалізмі. З 1946 року до кінця життя працював у Полтавському художньому музеї, спочатку науковим співробітником, а з 1964 року – директором. Серед численних картин – лірична сцена Полтавського району міста Вольски. Твори цього художника зберігаються в музеях Полтави, Києва, Харкова, Львова, Миргорода, Миколаєва, Москви, Тбілісі. Пейзажі майстра вирізняються тонким ліризмом, щирістю та любов'ю до природи Полтавщини. Результатом його роботи стали персональні виставки в Києві (1973) та Полтаві (1975). Народний художник Н. Глушенко назвав П. Горобця «майстром мініатюрних пейзажів» (Павло Матвійович Горобець, <https://www.nshu.pl.ua/pavlo-matviyovych-horobets.html>).

Микола Підгорний (нар. 16 березня 1944 р.) – український живописець, член Національної спілки художників, Заслужений художник України. Закінчив Дніпропетровське художнє училище. Художній результат – це переважно портрети, поєднання абстракції та ню. Крім того, Микола Підгорний присвятив Козацькій добі частину колекції Полтавського історичного музею (Микола Підгорний, <https://kultura-poltava.gov.ua/povynu/mikola-pidgornij-zhivopis-grafika/>).

Марина Рожнятовська народилася 30 січня 1973 року в Полтавській області. Закінчила Харківську академію мистецтв, навчалася у В. Чурсіна, В. Старікова, А. Безрука та у Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. Член Національної спілки художників України. Активна учасниця міських, обласних, зарубіжних художніх виставок та заходів на природі. Вражають своєю чуттєвістю квіти, намальовані Мариною Юрївною. Художниця часто використовують умовні образні форми, але вони впізнавані та мають сильний емоційний вплив. Крім того, Марина Рожнятовська є професійним художником і викладачем, проводить майстер-класи та пленери з живопису, бере участь у всеукраїнських та міжнародних виставках і конкурсах, провела персональну виставку (Марина Рожнятовська, http://pnpu.edu.ua/news/nevidome_pro_vidomih-marina-rozhnyatovska-unikalna-majstrinya-yaka-v-kartinah-vidkriva%D1%94-dushu.htm).

Денис Городничий народився в Полтаві у 1984 році. Закінчив Полтавський державний технічний університет імені Ю. Кондратюка. Член Спілки молодих художників України. Його роботи є Німеччині, Україні, Росії, Болгарії та Великобританії. Провідний сюжет твору Дениса Городничого – український пейзаж. Художникові найбільше вдаються різні стани природи та їхні емоції, для нього творчість – це постійні пошуки й експерименти, спроба створити щось нове та унікальне.

Лаконічні, прості й суворі пейзажі художника захоплюють глядача своєю величчю, простором, повнотою повітря та світла. Денис Городничий малює краєвид України, де небо виділяється своїм різноманітним, своєрідним настроєм, що задає тон усій композиції. На перший погляд пейзажні картини майстра здаються нерухомими, а насправді вони відтворюють процес «життя» в природі – сонце заходить чи сходить, гілки гойдаються, хмари плывуть, а простір покриває туман. Важливу роль відіграють колір і світло, м'яке письмо, стриманість і стислість художньої мови. Плавна текстура паперу й тонкі переходи тонів і кольорів доповнюються м'якими виразними мазками, вносячи необхідні акценти в загальну гармонію і рівновагу полотна. Автор по-особливому передає простір, коли іноді здається, що горизонт губиться десь у безмежній повітряній відстані. Картини Дениса Городничого – це емоційні пейзажі, філософські образи української природи. Майстер викладав у Полтавському художньому училищі (Молодий полтавський художник Денис Городничий, <https://canvas-ua.livejournal.com/67829.html>).

Олександр Тарасенко народився в 1960 році у селі Борисівка Запорізької області. У 1980 році закінчив Харківську державну академію мистецтв, мав кваліфікацію вчителя малювання; пізніше – Харківську художньо-промислову академію, де в 1985 році здобув

професію художника-графіка. З 1985 року працював асистентом кафедри архітектурного проектування Полтавського інженерно-будівельного університету імені Юрія Кондратюка, а з 1988 року – старшим викладачем. З 1994 року Олександр Тарасенко – асистент кафедри архітектурного середовища та образотворчого дизайну Полтавського державного технічного університету імені Юрія Кондратюка, завідувач кафедри образотворчого мистецтва, із 2015 року – доцент кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Для багатьох він був наставником і творчим батьком, мудрим і розумним, порядним і безкорисливим. О. Тарасенко допоміг розвиватися сотням молодих художників. Талановитий художник і педагог нагороджений нагрудним знаком «Відзнака України за освіту», грамотами Міністерства освіти України, Полтавської обласної ради та Полтавської міської ради. Олександр Тарасенко не стояв осторонь інших суспільно-художніх процесів. Полтавці знають його як громадського діяча «Просвіти», члена постійної міської архітектурно-мистецької комісії Департаменту будівництва Полтавської міської ради, а також члена обласного комітету з питань історико-культурної справи (Олександр Тарасенко, 2006, <https://poltava.to/project/7291/>).

Без захоплення живописом неможливо уявити траєкторію життя Олександра Тарасенка; із 2006 року він є членом Національної спілки художників України, автором живописних та графічних робіт; серед найвідоміших – картини «Азовські степи» (2008); «Полтава. Успенський собор» (2008); Зимовий корпусний сад (2009); «Останній лід» (2008); «Річка Обочна» (2015), «Сонце заходить» (2015). Олександр Тарасенко очолював журі Міжнародного молодіжного керамічного фестивалю в с. Опішне (2016–2019), також десятки відомих конкурсів («Світ навколо нас», «Герої нашого часу очима дітей» та ін.).

У перші години боротьби народу за незалежність у війні проти російських загарбників Олександр Тарасенко записався снайпером до команди територіальної оборони, отримав осколкові поранення та лікувався у Полтавському військовому госпіталі, але, не зважаючи на зусилля лікарів, захисника врятувати не вдалося.

Художник *Віктор Бабенко* народився 1957 року в Полтаві. Початкову освіту художника здобув у Полтавській дитячій художній школі (1968–1972), після чого продовжив навчання в Харківській художньо-промисловій академії, яку закінчив у 1986 році. З 1986 по 1994 рік працював графічним дизайнером і дизайнером у рекламних і художніх студіях. З 1994 року викладає в Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка на кафедрі образотворчого мистецтва (Полтавський художник Бабенко Віктор Савельович, <https://sorealizm.com.ua/gallery/artist/babenko-vs-1957>).

Полтавський художник *Валерій Мозок* народився 9 червня 1940 року в місті Полтаві; в дитинстві брав участь у гуртку образотворчого мистецтва Палацу піонерів у Полтаві (з 1952 р.); навчався в художній майстерні та малював у Полтавському Будинку народної творчості у (1957–1959 рр.); на кафедрі живопису Державної академії мистецтв (1959–1967). Працював над портретами, натюрмортами, пейзажами тощо. Трудова діяльність: на Полтавському художньо-виробничому комбінаті (з 1967); асистент кафедри архітектури Полтавського інженерно-будівельного інституту (1969–1973); голова ради Полтавської обласної організації Спілки художників України (з 1993 р.), очолював організацію (до 1995 р.); викладач факультету образотворчого мистецтва Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (з 1994 р.). Заслужений артист України (1994). Брав участь у республіканських, всесоюзних, зарубіжних та міжнародних виставках; твори знаходяться в музеях та приватних колекціях України, Австрії, Болгарії, Греції, Грузії, Німеччини, Ізраїлю, Італії, Росії, Канади, Сингапуру, США. Помер 28 грудня 2008 року (Полтавський художник Мозок Валерій Леонтійович, 1971, с. 526).

Павло Волик народився в Котельві в 1941 році. Член Національної спілки художників України, лауреат Всеукраїнської премії імені Івана Одинок, доцент. У 1971 році закінчив з відзнакою Львівську державну академію прикладного та декоративного мистецтва (нині Львівська академія мистецтв).

Роботи П. Волика належать до ландшафтного та декоративно-прикладного мистецтва. З 1970 року бере активну участь у міських, обласних, всесоюзних, всеукраїнських та зарубіжних виставках. Нагороджений медаллю «Трудова відвага». Твори знаходяться в музеях Полтавської області, України, Німеччини та приватних колекціях Великобританії, Греції, Грузії, Індії, Канади, США, Росії, України, Франції, Ямайки. Викладав малювання молоді в Полтавському державному технічному університеті імені Ю. Кондратюка (Павло Волик, 2007).

На наш погляд, художньо-творча діяльність названих вище та інших майстрів живопису Полтавщини містить у собі великий мистецько-педагогічний потенціал і доцільна для вивчення майбутніми фахівцями. На підставі аналізу освітньо-професійних програм дисциплін «Малюнок і основи композиції» 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) та «Малюнок та живопис» спеціальності 015.00 Професійна освіта (Дизайн); на психолого-педагогічному факультеті «Академічний живопис», «Живопис» спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, зазначимо, що зміст означених дисциплін має невичерпний потенціал для розвитку творчих здібностей студентів, спрямований на підвищення рівня художньо-естетичної культури, опанування образотворчою грамотністю.

Навчальна дисципліна «Малюнок і основи композиції» розкриває перед студентами принципи побудови реалістичного зображення кольором на площині, формує «проективне мислення» (Піддубна, 2012, с. 72). Вважаємо, що в ході вивчення діяльності майстрів живопису Полтавщини в рамках мистецьких дисциплін розвиток творчих здібностей може відбуватися на основі: організованого та систематичного навчання, аналізу та обговорення творів мистецтва, використання індивідуалізованих та додаткових тематичних і творчих завдань, що розвивають уяву та фантазію.

Варто підкреслити, що процес навчання живопису проходить згідно з основними завданнями курсів, а саме: розвиток колірної зору та світло-просторового сприйняття; формування уявлень про способи живописного зображення; виникнення здатності до уявного моделювання світло-кольорового простору, до гармонізації кольоровідношень і створення колориту, до колірної компоновки; вироблення практичних умінь і навичок методично обґрунтованого поетапного живописного зображення різної складності; формування професійних вмінь і навичок для виявлення, логічного обґрунтування і пояснення характерних переваг і недоліків виконання навчальних робіт.

Загалом різноманітні види українського живопису: фрески, народний розпис, розпис по склу є яскравими зразками українського мистецького надбання. Поглиблене вивчення майбутніми вчителями технік українського живопису удосконалює вміння виконувати творчі роботи, знайомить учнів з прийомами роботи з різними матеріалами, розвиває творчу особистість, яка інтерпретує народні традиції в сучасних творах. Впровадження результатів регіонального мистецтва у навчальний процес є одним із пріоритетних напрямів сучасної освіти, тому вивчення живопису на Полтавщині у професійній підготовці майбутніх учителів є актуальним питанням вищої школи сьогодні (Кириченко, 2006, с. 18).

При вивченні творчості майстрів живопису Полтавщини поділяємо митців на дві умовні групи: перша – педагоги, науковці, методисти; друга – фрілансери. До першої групи відносимо майстрів і досвідом викладання у навчальних закладах та з досвідом наукової діяльності (П. Горобець, Д. Городничий, О. Тарасенко, В. Бабенко, В. Мозок, П. Волик). До другої групи віднесені нами, наприклад, М. Підгорний, М. Рожнятовська, які не працюють безпосередньо в навчальних або наукових закладах, але проводять авторські майстер-класи, пленери, індивідуальне навчання молодих художників тощо.

Вивчення майбутніми учителями творів майстрів живопису Полтавщини у процесі фахової підготовки набуває винятково важливого значення, адже у творчості майстрів сконцентровані величезні можливості розвитку творчого потенціалу особистості, що має значення для сучасного світосприймання й світогляду майбутнього фахівця, тому

розпочинають вивчати регіональний аспект живопису з аналізу творів саме майстрів Полтавщини. З техніками живопису майбутні вчителі знайомляться у процесі аналізу творів живопису та використовують ці знання при виконанні власних композицій у тій чи іншій техніці.

Висновки. Отже, метою вивчення здобувачем вищої мистецько-педагогічної освіти фахових дисциплін є не тільки набуття теоретичних знань, художньо-практичних умінь та навичок, а формування таких якостей майбутнього вчителя, які зумовлять його творчу професійну діяльність. Важливо так спланувати систему навчальних і творчих завдань, щоб досягти високого рівня вмотивованості навчальної діяльності, забезпечити активність та самостійність у навчанні та творчості. Тому викладений у статті матеріал підтверджує, що регіональний аспект художньої діяльності майстрів живопису Полтавщини має широкі можливості для розвитку та втілення в життя нових творчих задумів, зокрема, в педагогічному тандемі із закладами вищої освіти. Вагомою при цьому є інтеграція творчого доробку майстрів живопису Полтавщини у зміст дисциплін художнього спрямування в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

ЛІТЕРАТУРА

- Виговська, О. І. (1997). *Творча педагогічна діяльність* (Ч. 2). Київ: НПУ.
- Кириченко, А. М. (2006). *Український народний декоративний розпис*. Київ: Знання-Прес.
- Микола Підгорний. *Живопис, графіка*. (2019). Взято з <https://kultura-poltava.gov.ua/novyny/mikola-pidgornij-zhivopis-grafika/>.
- Молодий полтавський художник Денис Городничий. (2021). Взято з <https://canvas-ua.livejournal.com/67829.html>.
- Невідоме про відомих: Марина Рожнятовська – унікальна майстриня, яка в картинах відкриває душу. (2022). Взято з http://pnpu.edu.ua/news/nevidome_pro_vidomih-marina-rozhnyatovska-unikalna-majstrinya-yaka-v-kartinah-vidkriva%D1%94-dushu.html.
- Павло Волик: Альбом. (2007). Полтава: АСМІ.
- Павло Матвійович Горобець. (2019). Взято з <https://www.nshu.pl.ua/pavlo-matviyovych-horobets.html>.
- Пам'ятаємо: Олександр Тарасенко – полтавський художник і викладач, герой російсько-української війни. (2022). *Полтавщина: інтернет-видання*. Взято з <https://poltava.to/project/7291/>.
- Піддубна, О. М. (2013). Формування творчої активності майбутніх вчителів образотворчого мистецтва у процесі занять живописом. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 1, 70-73.
- Полтавський художник Бабенко Віктор Савельєвич. (2021). Взято з <https://socrealizm.com.ua/gallery/artist/babenko-vs-1957>.
- Полтавський художник Мозок Валерій Леонтьович. (2021). Взято з <https://socrealizm.com.ua/gallery/artist/mozok-vl-1940>.
- Сотська, Г., & Шмельова, Т. (2016). *Словник мистецьких термінів*. Херсон: Видавництво «Стар».

REFERENCES

- Kyrychenko, A. M. (2006). *Ukrainskyi narodnyi dekoratyvnyi rozpys [Ukrainian folk decorative painting]*. Kyiv: Znannia-Pres [in Ukrainian].
- Molodyi poltavskiy khudozhnyk Denys Horodnychiy [Young Poltava artist Denys Horodnychy]. (2021). Retrieved from <https://canvas-ua.livejournal.com/67829.html> [in Ukrainian].
- Mykola Pidhornyi. *Zhyvopys, hrafika [Mykola Pidgorny. Painting, graphics]*. (2019). Retrieved from <https://kultura-poltava.gov.ua/novyny/mikola-pidgornij-zhivopis-grafika/> [in Ukrainian].

- Nevidome pro vidomykh: Maryna Rozhniatovska – unikalna maistrynia, yaka v kartynakh vidkryvaie dushu [Unknown about the famous: Marina Rozhnyatovska is a unique artist who reveals her soul in her paintings].* (2022). Retrieved from http://pnpu.edu.ua/news/nevidome_pro_vidomih-marina-rozhnyatovska-unikalna-majstrinya-yaka-v-kartinah-vidkriva%D1%94-dushu.html [in Ukrainian].
- Pam'iataiemo: Oleksandr Tarasenko – poltavskyi khudozhnyk i vykladach, heroi rosiisko-ukrainskoi viiny [We remember: Oleksandr Tarasenko is a Poltava artist and teacher, a hero of the Russian-Ukrainian war]. (2022). *Poltavshchyna: internet-vydannia [Poltava region: online publication]*. Retrieved from <https://poltava.to/project/7291/> [in Ukrainian].
- Pavlo Matviiovych Horobets [Pavlo Matviyovych Horobets].* (2019). Retrieved from <https://www.nshu.pl.ua/pavlo-matviyovych-horobets.html> [in Ukrainian].
- Pavlo Volyk: Albom [Pavlo Volyk: Album].* (2007). Poltava: ASMI [in Ukrainian].
- Piddubna, O. M. (2013). Formuvannia tvorchoi aktyvnosti maibutnikh vchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u protsesi zaniat zhyvopysom [Formation of creative activity of future teachers of fine arts in the process of painting]. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal*, 1, 70-73 [in Ukrainian].
- Poltavskyi khudozhnyk Babenko Viktor Savelievych [Poltava artist Babenko Victor Savelyevich].* (2021). Retrieved from <https://socrealizm.com.ua/gallery/artist/babenko-vs-1957> [in Ukrainian].
- Poltavskyi khudozhnyk Mozok Valerii Leontiiiovych [Poltava artist Mozok Valery Leontiyovych].* (2021). Retrieved from <https://socrealizm.com.ua/gallery/artist/mozok-vl-1940> [in Ukrainian].
- Sotska, H., & Shmelova, T. (2016). *Slovyk mystetskykh terminiv [Dictionary of artistic terms]*. Kherson: Vydavnytstvo «Star» [in Ukrainian].
- Vyhovska, O. I. (1997). *Tvorcha pedahohichna diialnist [Creative pedagogical activity]* (Vol. 2). Kyiv: NPU [in Ukrainian].

REGIONAL ASPECT OF ARTISTIC AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF MASTERS OF PAINTING IN POLTAVA REGION

Larysa Grytsenko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Theory
and Methods of Technological Education of Poltava V. G. Korolenk
National Pedagogical University;

Tatiana Saienko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Fine Arts
of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

The article reveals the relevance and necessity of studying the regional aspect and artistic and pedagogical activities of masters of painting in Poltava region. The essence of the categories «artistic and pedagogical activity,» «regional aspect of the artistic and pedagogical activity,» and «a master of painting» is clarified. In the context of the chosen topic, the creative path and works of famous masters of painting of the 20th century and today Valerii Mozok, Pavlo Volyk, Volodymyr Bernaskyi, Volodymyr Mazur, Pavlo Horobets, Mykola Pidhornyi, Maryna Rozhniatovska, Denys Horodnychyi, Yurii Zhurka, Oleksandr Tarasenko, Viktor Babenko are considered. Attention is also paid to the forms of pedagogical activity of masters of painting. It was determined that not all masters chose the teaching path. Thus, Maryna Rozhniatovska and Mykola Pidhornyi have no official teaching experience but have conducted a significant number of master classes, sharing their knowledge and skills from their own practical experience.

On the basis of the results of the research on the artistic and pedagogical activity of masters of painting in Poltava region, the expediency of studying and popularization of their creativity by future specialists in institutions of higher education is proved. In particular, at Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, where the creative work of masters of painting in Poltava region is integrated into the disciplines, i. e., at the Faculty of Technology and Design «Drawing and Basics of composition» in specialty 014.10 Secondary education (Labor training and technology) and «Drawing and Painting» specialty 015.00 Professional education (Design); at the Faculty of Psychology and Pedagogy «Academic Painting,» «Painting» specialty 014.12 Secondary education (Fine Arts).

It is concluded that the material presented by the authors of the article confirms the importance of the regional aspect of artistic activity of masters of painting in Poltava region, which has ample opportunities for the development and implementation of new creative ideas, in particular in the educational environment. The integration of the creative work of masters of painting in Poltava region in the content of artistic disciplines at Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University is crucial.

Keywords: *Poltava region, artistic and pedagogical activity, painting, master of painting, regional aspect.*

Надійшла до редакції 20.08.2021 р.